

TRANSPORTNO OSIGURANJE

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 19.II 1966.

Vijeće: Zvone Rihtman, Gabro Bačovinac, dr Emilio Pallua

Osiguranje tereta u prijevozu kamionom - Vrijeme osiguranja - Izdavanje tovarnog lista kao preduvjet osigurateljeve obveze na naknadu štete - Ako je osiguratelj ugovorom o osiguranju preuzeo rizik vozarove odgovornosti "koja potječe iz ugovora o prijevozu", dužan je nadoknaditi štetu koja nastane od časa kad je vozar robu preuzeo pa dok ju nije predao primaocu, bez obzira da li se šteta dogodila tokom prijevoza - Da bi vozar imao pravo na isplatu osigurnine, nije potrebno da za ukrcanu robu izda tovarni list, ako postojanje ugovora o prijevozu može dokazati na koji drugi način

Tužitelj je kamionski vozar, a tuženik je osiguratelj. Tužitelj navodi da je s tuženikom sklopio ugovor o osiguranju vlastite odgovornosti, te da mu tuženik uskrađuje isplatu osigurnine, premda je nastupio osigurani slučaj, tj. da je roba tokom jednog prijevoza bila oštećena. Tuženik se brani s navodom da je u ugovoru o osiguranju navedeno da je osigurani dužan za svaki prijevoz izdati tovarni list i jedan primjerak tovarnog lista priključiti odštetnom zahtjevu, što on nije učinio. Prema tome kako nije ispunio jedan ugovorni preduvjet, osiguratelj mu nije dužan nadoknaditi štetu.

Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev prihvaćajući tuženikovo stajalište. Na temelju tužiteljeve žalbe drugostepeni sud je prvostepenu presudu ukinuo i predmet vratio na ponovno raspravljanje zauzimajući kod toga slijedeća stajališta:

Prvostepeni sud nalazi da osigurani slučaj nije nastupio zbog toga što tužitelj nije o pošiljci izdao tovarni list /čl.8 ugovora/ i što ga nije priložio svom odštetnom zahtjevu /čl.12 ugovora/. Odatle slijedi, prema mišljenju prvostepenog suda, da činjenica što nema tovarnog lista isključuje obvezu tuženikovu da isplati nastalu štetu, pa iako je do nje došlo u toku prijevoza.

Ovo stajalište ne može se bez daljnijega prihvatiti. Tačno je da je članom 8. ugovora definirana "pošiljka", pa se takvom "u smislu ovoga ugovora smatra roba koja je predata na prijevoz i za koju je ispostavljena prije-

vozna isprava". Međutim kao predmet osiguranja u smislu čl.1 ugovora određuje se "odgovornost vozara koja potječe iz ugovora o prijevozu za štete koje mogu nastati na robi primljenoj na prijevoz" i to "od momenta preuzimanja robe na prijevoz do momenta predaje robe licu ovlaštenom na raspolaganje".

Prema tome za predmet osiguranja važno je da postoji ugovor o prijevozu, a ono pokriva robu i prije nego što je utovarena na prijevozno sredstvo, tj. od momenta preuzimanja na prijevoz, dakle i prije nego što je započeo faktički prijevoz, pa dosljedno tome i prije nego što je bilo potrebno da se o robi izda prijevozna isprava. Bitno je dakle za predmet osiguranja da postoji ugovor o prijevozu, a postojanje ugovora o prijevozu može se dokazivati svakim dokaznim sredstvima, a ne isključivo prijevoznom ispravom.

Da je i volja stranaka u času zaključenja ugovora išla za takvim definiranjem predmeta osiguranja, slijedi i iz čl.3 ugovora, prema kojemu će se vozarova odgovornost cijeliti prema pozitivnim propisima o odgovornosti vozara za robu primljenu na prijevoz i po odredbama Konvencije o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestama /CMR/. Budući da pozitivnih propisa naše pravo nema, to se mora uzeti da su stranke pri zaključenju ugovora imale pred očima odredbu čl.4 Konvencije CMR, prema kojoj se ugovor o prijevozu potvrđuje ispostavljanjem tovarnog lista, ali nepostojanje, neispravnost ili gubitak tovarnog lista nema utjecaja na postojanje ili valjanost ugovora o prijevozu.

Promatrano u tom svjetlu odredba čl.8 ugovora ne može se shvatiti kako ju shvaća Prvostepeni sud. I bez obzira na to što se izraz "pošiljka", koji su stranke u njoj upotrijebile, spominje u ugovoru još samo u čl.4 ugovora u vezi s franšizom "po pošiljci", dok se drugdje u ugovoru govori samo o utovarenoj odnosno prevoženoj robi, pa se na nju veže i vozarova odgovornost, tj. sam predmet osiguranja, ne stoji tvrdnja pobijane presude, da je tužitelj u smislu toga člana bio dužan dokazivati nastup osiguranog slučaja samo tovarnim listom, jer to iz spomenutog člana ne proizlazi. Naprotiv se na tome mjestu spominje "prijevozna isprava", a to ne mora biti tovarni list, nego može biti i koja druga isprava kao npr. prijevoznica, otpremnica i sl. ako sadrži potrebne dijelove ugovora o prijevozu. Pri tome prvostepeni sud griješi kad smatra da je cijena prijevozne usluge bitni dio ugovora, jer kad se radi o ugovoru o usluzi, cijena ne mora biti izričito ugovorena. Prvostepeni sud nadalje pogrešno zaključuje da je tuženik uvjetovao nastupanje osiguranog slučaja postojanjem tovarnog lista, jer da samo iznos vozarine što proizlazi iz tovarnog lista može stvoriti osnovicu za obračun premije; taj se zaključak ne slaže s čl.10 i 11 ugovora, kojima se određuje

način obračunavanja premije i njena visina, ali se ne određuje da je tužitelj dužan dokazivati prijavu ubranih vozarina tovarnim listovima. Prema tome u smislu ugovora tovarni list nije predviđen niti kao dokaz među strankama o visini ubrane vozarine i pristojbi; dosljedno tome on nije potreban za utvrđivanje premije kako to pretpostavlja prvostepeni sud.

Iz navedenog slijedi da u smislu čl.8 ugovora prijevozna isprava služi samo kao dokaz o postojanju ugovora o prijevozu i za identifikaciju robe primljene na prijevoz. Svrha te odredbe je u tome što se kao predmet osiguranja iz čl.1 ugovora utvrđuje vozarovu odgovornost samo za one pošiljke koje je ugovorom primio na prijevoz u vršenju svoga redovnog poslovanja; njome se isključuje tuženikova dužnost na isplatu šteta koje bi se desile na utovarenoj odnosno prevoženoj robi, ako je ista bila utovarena odnosno prevožena mimo ugovora o prijevozu, na primjer iz šoferove usluge ili u slučaju prijevoza vlastite robe i sl. Formalni propust što prijevozna isprava nije izdana nije dovoljan za isključenje tuženikove dužnosti da na temelju ugovora o osiguranju vrši isplatu, ako je osiguranik na drugi način dokazao da je šteta nastala na robi koju je primio na prijevoz u skladu s čl.1 ugovora. Kad bi stranke pri zaključenju ugovora smjerale na to da se isključi osigurateljeva obveza ako prijevozna isprava nije izdana, one bi to morale u ugovoru izričito navesti, onako kako su to članovima 2,6 i 7 predvidjele za slučajeve na koje se osiguranje ne odnosi, odnosno kad se tuženikova obveza isključuje.

Z.R.

APELACIONI SUD, Paris

Presuda od 26.X.1965.

Sté Maritime du Pacifique /Nouvelle
Calédonie/ c/a Assureurs

Osiguranje broda - Neplaćanje premije o dospijeću kao uzrok automatske suspenzije pokrivača po čl.14. francuske police za osiguranje broda - Uplata akontacije nije dovoljna - Primitak akontacije ne znači pristanak osigurateljev na izmjenu čl.14. police

Zaključivši ugovor o osiguranju broda "Lakéleo" 17.2.62. tužitelj brodovlasnik bio je dužan platiti premiju u iznosu od 204.750.- /pacifičkih/ franaka: polovinu odmah, a ostatak 30.6.62. Brodovlasnik je platio 16.3.62. samo akontaciju u visini od 20.000.- /pacifičkih/ franaka,